

Головна > Статті > Політика > Різне > Засуджені масово поповнюють ряди ЗСУ. Хто вони, яка в них мотивація, та які існують ризики?

Засуджені масово поповнюють ряди ЗСУ. Хто вони, яка в них мотивація, та які існують ризики?

Читати цю статтю

Засуджені масово поповнюють ряди ЗСУ. Хто вони, яка в них мотивація, та які існують ризики?

Більшість ув'язнених (але не всі) отримала можливість служити своїй Батьківщині зі зброєю в руках.

49-річний харків'янин Вячеслав Синявський відсидів у в'язниці майже половину свого життя – близько 23 років. Його неодноразово судили за крадіжки, хуліганство, розбій, бандітизм, зберігання наркотиків і навіть атаку з-під варти. У липні 2022 року він знову потрапив за ґрати на чотири роки за грабж.

Вячеслав Синявський став одним із майже чотирьох тисяч засуджених, які скористалися правом на умовно-досрокове звільнення (УДЗ) в обмін на добровільну мобілізацію у бойові частини ЗСУ.

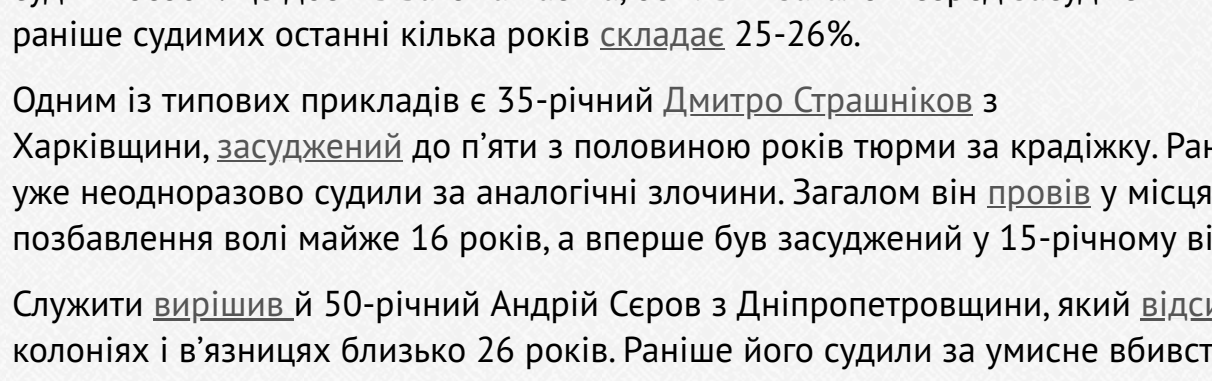
У виданні NGL.media проаналізували кілька тисяч судових ухвал, щоб зрозуміти, хто ці люди.

Як журналісти це зробили?

Згідно з законом, засуджених звільняють за статтею 81-1 ККУ. Використовуючи пошуковий термін «81-1» за період з 18.05.2024 до 24.07.2024, отримали понад 6000 документів у судовому реєстрі, які загалом підпадали під наш запит. Після повторного машинного та ручного аналізу забрали повтори та документи, які не стосувалися умовно-досрокового звільнення. В результаті залишилися 3611 судових ухвал про умовно-досрокове звільнення в обмін на укладання військового контракту, які звірковою проаналізували. Ще у 47 випадках суд відмовився звільняти засуджених, які виявили бажання служити в ЗСУ.

Звільнення в обмін на військову службу стало можливим у травні – після набуття чинності нового закону. Більшість ув'язнених (але не всі) отримали можливість служити своїй Батьківщині зі зброєю в руках. Окрім особистого бажання воювати, їм треба ще отримати дозвіл суду і адміністрації в'язниці, а також згоду командира конкретного військового підрозділу.

Проведений NGL.media аналіз судового реєстру показує, що за два місяці такою можливістю уже скористалися 3611 засуджених. Це більше 13% від загальної кількості ув'язнє в українських колоніях. Загалом уряд розраховує на мобілізацію не менше 4 тис. засуджених, раніше завдав міністр юстиції Денис Малюська. Це фактично повноцінна окрема бригада ЗСУ.

дані: Держреєстр судових рішень, аналіз NGL.media

Більше половини звільнень припало на останні два тижні травня, коли закон лише вступив у силу. У червні і липні динаміка значно знизилася, проте озвучена міністром цифра уже майже досягнута – і лише за два місяці.

40% раніше судимих

Якщо аналізувати характер злочинів, вчинених уже колишніми в'язнями, то абсолютна більшість з них були засуджені за крадіжки, грабінжі, розбій чи тяжкі тілесні ушкодження – у тому числі і такі, що спричинили смерть потерпілого. Майже усі вони слугуватимуть виключено на стрільцями в підрозділах. Судачи з судових ухвал, лише кілька звільнених слугуватимуть санітарами, кухарями чи водіями.

Дані аналізу NGL.media свідчать, що 40% цього контингенту – це неодноразово судимі особи. Це досить вагома частка, оскільки загалом серед засуджених частка раніше судимих останні кілька років складає 25-26%.

Одним із типових прикладів є 35-річний Дмитро Страшніков з Харківщини, засуджений до п'яти з половиною років тюрми за крадіжку. Раніше його уже неодноразово судили за аналогічні злочини. Загалом він провів у місцях позбавлення волі майже 16 років, а вперше був засуджений у 15-річному віці.

Служити випливає в 50-річний Андрій Серов з Дніпропетровщини, який відсидів у колоніях і в'язницях близько 26 років. Раніше його судили за умисне вбивство, зберігання вогнепальної зброї, розбій та крадіжки. А в останнє він був засуджений за шахрайство та викрадення авто.

Як працює закон

Законом, не кожен ув'язнений має право вийти на волю для служби в армії. По-перше, треба бути призначено до служби, що має підтвердити військово-лікарська комісія (ВЛК). По-друге, **забороняє** звільнення засуджених за низку важких злочинів. Не можуть скористатися правом на умовно-досрокове звільнення і ті, хто займався особливо відповідальне становище – наприклад, депутати чи урядовці.

Яких засуджених заборонено мобілізувати?

Не можуть бути досроково звільнені для мобілізації засуджені за злочини проти основ національної безпеки України, вбивство або замах на вбивство представника правоохоронного органу, умисне вбивство двох або більше осіб, вбивство з особливою жорстокістю або поєднане з сексуальним насильством, всі злочини сексуального характеру, особливо тяжкі корупційні злочини, ДТП в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, що спричинило загибель двох і більше осіб. Також не мають права на звільнення незалежно від злочину ті, хто згідно з підпунктом 1 пункту 3 примітки до [статті 368 ККУ](#) займав особливо відповідальне становище (депутати, міністри, заступники міністрів тощо).

У разі дозволу суду на мобілізацію, ув'язненого умовно-досроково звільняють лише від основного покарання у виді позбавлення волі. Проте інші обмеження – наприклад, позбавлення права керувати транспортом чи займати певний тип посад – залишаються в силі.

Також до них застосовуються певні обмеження. Наприклад, вони не мають права на щорічну відпустку, проте можуть отримати до 10 днів відпустки за сімейними обставинами або після висновку ВЛК на час лікування. Також суд встановлює щодо них додатковий адміністративний нагляд, здійснювати який має командир військової частини. Контракт із колишніми в'язнями укладають до закінчення воєнного стану – це головна умова досрокового звільнення.

Варто зауважити, що за укладення від укладання контракту їм **заповнює** покарання від 5 до 10 років позбавлення волі, тоді як загалом відповідальність за ухвалення від мобілізації передбачає 3-5 років позбавлення волі.

Де вони будуть служити? Наразі чітко визначеного алгоритму нема. Раніше речник Мінюборни Дмитро Паузіткін сказав, що колишні ув'язнені слугуватимуть в окремих спеціальних підрозділах. Проте, наприклад, у Третій штурмовій бригаді ЗСУ цих людей вийшли інтегрувати у вже існуючі взводи.

Яка процедура мобілізації в'язнів

Заступниця міністра юстиції Олена Висоцька розповіла NGL.media, що основною передумовою цього процесу є особисте бажання засудженого. «Лише після того, як він виявив бажання, починаються всі інші процеси – це підготовка документів, співбесіда з командирами та ВЛК», – каже вона.

За словами Висоцької, коли у колонії набирається певна кількість бажаних мобілізуватися, туди запрошують представників різних бригад, які розповідають про особливості служби. При цьому засуджені мають змогу обрати своє місце служби. У випадку, якщо командир бригади все ж відмовиться брати конкретного засудженого, він чекатиме у колонії, поки його не погодиться взяти хтось інший.

Рекрутери Третьої штурмової бригади ЗСУ вербують в'язнів в одній з українських колоній (фото з репортажу CNN)

До суду клопотання про мобілізацію засудженого потрапляє лише тоді, коли він зміг пройти всі етапи: написав заяву, отримав згоду адміністрації колонії, пройшов ВЛК, отримав згоду командира, який попередньо вже ознайомлений з особою справою засудженого.

Отримавши дозвіл суду, засуджений їде до військової частини, де укладає контракт, після чого починається процес його військової підготовки.

«Після рішення суду [про дозвіл мобілізуватися] це вже вільні люди, єдиним обмеженням для них є контракт до кінця воєнного стану», – каже Олена Висоцька.

За [опитуванню](#) секретаря комітету Верховної Ради з питань національної безпеки Романа Костенка, таким чином уже мобілізовано близько 3800 засуджених. У судовому реєстрі наразі опубліковані 3611 ухвал про звільнення.

Хтось передумав в останній момент, козусь зборонив суд

Іноді, хоч і нечасто, суди відмовляють засудженим у їхньому бажанні приєднатися до ЗСУ. NGL.media наразі виявили лише 47 таких випадків, причому у 23 випадках вони самі **передумали** мобілізуватися. Такі засуджені продовжують відбувати покарання.

Натомість у ще 24 випадках саме суди відмовили в умовно-досроковому звільненні. Причини різні – наприклад, засуджений не пройшов психологічний відбір, або ВЛК визнала його придатним лише для служби в тилу, або ж засуджений взагалі не має права на таке звільнення. Так суд [відмовив](#) Андрію Ларченку з Сумщини, який [відбував](#) покарання за розбещення неповнолітнього – така категорія в'язнів не може бути мобілізована.

Серед проаналізованих журналістами 24 відмов особливо виділяється суддя Держинського райсуду Кривого Рогу Наталія Литвіненко, яка відмовила 11 засудженим і – хоча вони мали всі необхідні дозволи та не були в списку обмежених до мобілізації.

Наприклад, вона [відмовила](#) у мобілізації Олександра Кошелева з Дніпропетровщини, який [відбував](#) покарання за вбивство власного батька. «ЗСУ при виконанні бойових завдань – це злагожденний колектив, де всією розраховують один на одного, а не місце для переживання», – [пояснила](#) своєю позицію суддя.

Проте прокуратура [подала](#) апеляційний скаргу на це рішення, яку [задовольнили](#). На думку судді Дніпровського апеляційного суду, підстави відмови були недостатніми, оскільки існує суспільний інтерес в збереженні державності, а отже є перевага в питанні захисту Вітчизни та її територіальної цілісності над негативними відомостями про обвинуваченого.

Наталія Литвіненко також [відмовила](#) в мобілізації Владиславу Ковалю з місцевої виправної колонії, який систематично порушує внутрішній режим колонії, відмовляється від роботи і загалом намагається зайняти певне становище у злочинній ієрархії. На це рішення прокуратура також [подала](#) апеляційну скаргу, рішення по якій поки нема.

Варто зауважити, що у разі відмови суду в клопотанні про мобілізацію засудженого, нову заяву він може подати лише через три місяці з дня відмови.

Убивали й катували

Право на мобілізацію мають і ув'язнені за одне вбивство і. А отже такою можливістю зміг скористатися 44-річний Олександр Дрвко, який був засуджений до 9 років позбавлення волі за вбивство своєї дружини в травні 2020 року. Тоді він у нетверезому стані просто забив її до смерті.

У суді Грякало [не визнавав](#) вини у вбивстві, хоча раніше вже неодноразово застосовував силу до дівчини і був за це [засуджений](#) у 2019 році на три роки іспитового строку.

дані: Держреєстр судових рішень

Також правом на мобілізацію скористався й Михайло Ковтун з Вінниччини, засуджений до 9 років за вбивство власної матері. Як встановив суд, він неодноразово застосовував насилля до матері і внаслідок чергового побиття у жовтні 2021 року вона померла.

Загалом правом на умовно-досрокове звільнення в обмін на мобілізацію скористалися уже 38 засуджених за ст.115 КК (умисне вбивство).

Під обмеження не потрапляють й ув'язнені за катування. Так, наприклад, 32-річний Олександр Трубан з Сумщини, який [відбував](#) покарання за катування людини, [служитиме](#) в ЗСУ. У грудні 2018 року він ще за кількома спільниками змушував над двома чоловіками, один з яких в результаті загинув. Як встановив суд, Трубан знімав знущання на відео, а також всіляко підтримував дії своїх підлеглих.

Ще один засуджений на катування, Павло Сидоренко з Полтави, також [піде](#) служити в ЗСУ. У лютому 2023 року він співляло з товаришем зв'язати та [жорстко побив](#) потерпілого, бо той відмовився пити з ними спиртні.

Військові повертаються до служби

Правом на мобілізацію скористалися і деякі колишні військові, які потрапили за ґрати. Наприклад, знову [служитиме](#) колишній прикордонник, 22-річний Василь Ставіла, який у червні 2021 року дезертував зі зброєю. Пізніше у суді він [повідав](#) свою дії психологічними проблемами через розрив з своєю дружиною.

Тим же способом [мобілізувався](#) і 28-річний Андрій Приступа з Рівненщини, який дов час служив в ЗСУ у серпні 2022 року нетверезим збив мотоциклом на смерть дитину в одному з сіл на Рівненщині. Суд [встановив](#), що Приступа страждає алкогольною залежністю, напередодні трагічного ДТП він навіть лікувався у стаціонарі через сильні розлади внаслідок вживання алкоголю. Його залежність підтвердив і командир військової частини, де служив Приступа. В результаті його [засудили](#) до 8 років позбавлення волі.

Цікаво, що служити прагнуть і засуджені за ухилення від мобілізації – загалом ми виявили десятеро таких новобранців. Наприклад, такий дозвіл [отримав](#) Олександр Романець з Вінниччини, [засуджений](#) в жовтні минулого року до трьох років позбавлення волі.

Піти в армію [вийшли](#) і семеро засуджених за незаконне переправлення людей через кордон – зокрема, [засуджений](#) за такий злочин на 5 років Денис Доні з Одещини. У червні минулого року він разом зі спільником намагався переправити трьох ухлянтів у Молдову, але невдало.

Майже відбули покарання, проте йдуть в ЗСУ

Серед проаналізованих NGL.media справ зустрічались випадки, коли засуджений уже майже відбув свій строк, проте [відмовив](#) вирити піти служити. Наприклад Іван Лисий з Полтавщини, якому лишалося [сидіти](#) за крадіжку трохи більше двох місяців не чекав кінця строку та [пішов](#) у ЗСУ. Або інший [засуджений](#) за грабж Роман Хоменко з Чернігівщини також [вирішив](#) не чекати звільнення та [мобілізувався](#), хоча до закінчення строку йому залишилося лише чотири місяці.

Проте мобілізуються також люди, тюрменний термін яких тільки починається. Наприклад, бажання служити [виявив](#) й неодноразово судимий за крадіжки 53-річний Андрій Пастушок з Харківщини. Зі свого [всього](#) [п'ятирічного](#) строку він встиг відсидіти трохи більше двох місяців. Ще одним прикладом є Ярослав Жетостовський з Чернівець, який з п'яти років за крадіжку [відсидів](#) трохи більше п'яти місяців.

NGL.media не вдалося зв'язатися хоча б з кількістю з колишніх засуджених. Натомість ми змогли поговорити лише з двома мобілізованими Іваном Лисим, раніше засудженим за крадіжку. Його рідна сестра навіть не знала, що він уже звільнено на волю та служить у ЗСУ.

Проаналізувавши NGL.media дані свідчать, що серед мобілізованих засуджених є і жінки, хоч і небагато. Так [опитали](#) дев'ять на мобілізацію Оксана Нестер з Рівного, [засуджена](#) за грабж. Також [мобілізувана](#) львів'янка Ольга Мацюк, яка [відбувала](#) покарання за досить дивну крадіжку. У травні 2022 року вона вкрала електронний браслет в свого співмешканця, який перебував під підлобювним домашнім арештом, і продала за 200 грн в ринку. У вирокі зазначено, що у Мацюк діагностовані розлади психіки через вживання алкоголю.

Які є ризики, і як з ними боротимуться

В процесі мобілізації засуджених є певні ризики, зокрема такий мобілізований може втекти з військової частини, або вчинити новий злочин, уже перебуваючи на війській службі.

NGL.media запитали заступниці міністра юстиції Олену Висоцьку, чи можуть наразі людей мобілізувати повторно. «Процедура такої мобілізації є універсальною, наразі вона не має застережень до таких засуджених, але й поки в нас не було таких випадків», – [заявила](#) Висоцька.

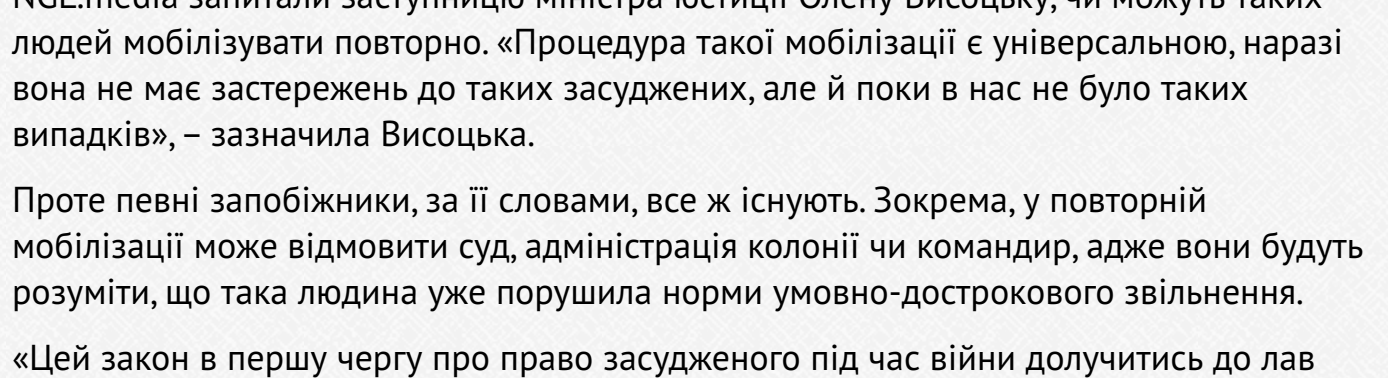
Проте певні запобіжники, за її словами, все ж існують. Зокрема, у повторній мобілізації може відмовити суд, адміністрація колонії чи командир, адже вони будуть розуміти, що така людина уже порушила норми умовно-досрокового звільнення.

«Цей закон в першу чергу про право засудженого під час війни долучитися до лав ЗСУ, ми не заглиблювалися, що засуджені обов'язково порушать умови УДЗ та умовно заохочуть піти служити», – [пояснила](#) Олена Висоцька.

Астор і аналіз даних Максим Пілю, інфографіка Назар Тузак; опубліковано у виданні NGL.media

Теги:

Мобілізація, Мобілізація, Засуджені, в'язні, ЗСУ, ВС

01 серпня 2024 €., 16:42 | Перегляди: 1682

Роздрукувати

Надіслати товаришу

Коментарі: 0

Коментарі:

comments powered by Disqus

Головна	Новини	Конфлікти	Позиція	Думка	Події	Війна	Відео	Блоги
Про нас	Рейтинг	Політика	Коментарі	Політика	Відео	Блоги		
Статті	Корупція	Корупційні конфлікти	Різне	Економіка				
Архів	Економіка							
Засоби	Новини світу	Кримінал						
Контакти								

2015-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності дозволеної гіперпосилання на джерело. Зсі права на текст, зображення, фотографії та відеозаписи належать їх авторам.

Резюме на сайті • Наші партнери

Політика конфіденційності

Важливі новини

18.05.2024

Мільярди на кроці під маскою меценатства: як власник з Трухи Володимир Литвин легалізує дубайські ка...

«Труха» #Аксаро #Lubov #Qte

18.05.2024

МЕТТМАН PUBLIC COMPANY

Розшукуваний бізнесмен Борис Ушакин через в'язницю іспанський льєдромат... #РЖД #Кімп #Кімп

ЦЕНЗУРА ЯК ОБИТИ БЛОКУВАННЯ І ЧИТАТИ НАШ САЙТ

- ### Останні новини
- По статті | По категорії | По автору
- 1828 СБУ викрила дві корупційні схеми у БЕБ: затримано двох посадовців
 - 1832 В Україні хочуть запровадити накопичувальні пенсії для військових навіть після року служби
 - 1836 Лубинець: Росія навівсно галузь обмін військзобов'язаннями, щоб тиснути на українське суспільство
 - 1841 Посольство Індії в Україні закликало своїй громадян до підвищеної пильності через безпечний ризик
 - 1850 У Києві вивесли вирок організатору фейкового облімканя, який поргував кілганта на понад 3 мільйони гривень
 - Підписується на наш канал в Telegram. Оперативно про головне
 - 1758 Інженера Google заарештували через інсайдерські ставки на Polymarket і впробунок понад 1,2 мільйона гривень
 - 1753 «Чи не потече гір'я з країна»: депутат розмов про розмову із Зеленським та питання про «Міндженія»
 - 1748 Дрони ЗСУ перерізали логістичну РФ: окупанти терміново будуть залізно між Маруполем та Волноватою
 - 1741 Словачки та верстати у два рази дорожче: Національці розслідують розтрату 40 мільйонів гривень у київському КП «ЦОДР»
 - 1740 Куленети, РЕБ та вертолоти: в Астані кортеж Путіна супроводжували військовими бронетехнікою
 - 1735 Україна вперше в історії матиме чотирьох тенісисток у третьому колі Roland Garros
 - 1729 На Донеччині загинув військовий із Ворзеля Віталій Солонечний
 - 1724 «Мір працювати в Англії та Італії: відомий інформатик пояснює, чому обрає збірку України замість європейських клубів
 - 1714 Ситуація на фронті: від початку доби росіяні 61 раз атакували позиції Сил оборони
 - 1712 Українські дрони влаштують засідки біля аеродромів у Криму для знищення російської авіації – FT
 - 1707 Земля під ТЦ Cube на Борщівці: Київрада готову ексцену для родини депутата Товмасяна та співвласника АТБ
 - 1702 Корупція! Новаїт! Гоно заявив про погіршення стану здоров'я своєї дружини Метте-Маріт
 - 1659 «Шансис на порятунок не було: деталі та репортажі близьких на загибелі блогера Юліану з ДТП на Кіровоградщині»
 - 1651 УР: Адміністрація Трампа проває створення Банкомату у 250 доларів з його портретом
 - 1650 ДБР передало до суду трено справу щодо ексвіцебрика Рівненського ЦДК: мова про збитки на 1 мільон гривень
 - 1647 «В буд-вий момент»: Шойгу озвучив чергові погрози щодо масованого удару по Києву
 - 1641 Брюссель проти Маска: ЄС планує обмежити доступ Starlink та Amazon до супутникових частот

Теги новин

Війна

COVID-19 арешти Росія Азія

Война вСУ вторгнення

Діяльність Третьої Добрих ДП Зеленський ЗСУ Київ Київ коронавірус Корупція

Напад Росії на Україну

Нападение

Россия на Украину оккупация

Россия ссс США Украина

Україна ЧП зведення коронавірус